

SNISA 1

Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit, SNISA, lëshohen nga Organizata Ndërkombëtare e Institucioneve Supreme të Auditimit, INTOSAI. Për më shumë informacion vizitoni www.issai.org

INTOSAI

Deklarata e Limës

Komiteti i Standardeve Profesionale të ONISA-s
KSP-Sekretariati

Rigsrevisionen • Landgreven 4 • P.O. Box 9009 • 1022 Copenhagen K • Denmark Tel.:+45 3392
8400 • Fax:+45 3311 0415 •E-mail: info@rigsrevisionen.dk

INTOSAI

EXPERIENTIA MUTUA
OMNIBUS
PRODEST

EXPERIENTIA MUTUA
OMNIBUS PRODEST

ONISA (INTOSAI) General Secretariat - RECHNUNGSHOF
(Austrian Court of Audit)
DAMPFSCHIFFSTRASSE 2
A-1033 VIENNA
AUSTRIA

Tel.: ++43 (1) 711 71 • Fax: ++43 (1) 718 09 69

E-MAIL: INTOSAI@rechnungshof.gv.at;

WORLD WIDE WEB: <http://www.INTOSAI.org>

Përmbajtja

Parathënie.....	4
I. TË PËRGJITHSHME.....	6
II. PAVARËSIA	7
III. MARRËDHËNIA ME PARLAMENTIN, QEVERINË DHE ADMINISTRATËN	9
IV. KOMPETENCAT E INSTITUCIONEVE SUPREME TË AUDITIMIT	9
V. METODAT E AUDITIMIT, STAFI I AUDITIMIT, SHKËMBIMI I EKSPERIENCAVE.....	10
VI. RAPORTIMI.....	12
VII. KOMPETENCAT E AUDITIMIT TË INSTITUCIONEVE SUPREME TË AUDITIMIT.....	12

Parathënie

Kur Deklarata e Limës mbi Udhëzimet për Rregullat e Auditimit ishte aprovuar nga delegatët para dy dekadave në tetor të vitit 1977 në kongresin e IX-të INCOSAI në Lima (Peru) kishte shpresa të mëdha, por jo edhe aq siguri se do të arrijë sukses në mbarë botën.

Përvoja e fituar me Deklaratën e Lima-së që nga ajo kohë, ka tejkaluar edhe pritjet më të mëdha si dhe ka dëshmuar sa bindshëm ndikojnë në zhvillimin e auditimit qeveritar në kontekstin e dhënë të secilit shtet individual. Deklarata e Lima-së është e rëndësishme për të gjitha Institucionet Supreme të Auditimit të grupuara në INTOSAI, pa marr parasysh cilit region i takojnë, çfarë zhvillimi kanë, si janë integruar në sistemin e qeverisë apo si janë organizuar.

Suksesi i kësaj deklarate në fakt ka të beje me listën gjithëpërfshirëse të të gjitha qëllimeve dhe çështjeve që ndërlidhen me auditimin qeveritar, dhe në të njëjtën kohë mbesin shumë të rëndësishme dhe koncize, që i bën lehtë të përdorshëm, me gjuhë të qartë duke siguruar që fokusi nuk largohet nga elementet kryesore.

Qëllimi kryesor i Deklaratës së Lima-së është thirrja për pavarësinë audituese qeveritare. Institucioni Suprem i Auditimit i cili nuk mund ti përmbush këto kërkesa nuk mund të jetë në nivelin e duhur. Nuk është befasuese, që çështja e pavarësisë së Institucionit Suprem të Auditimit vazhdon të mbetet temë diskutimi brenda komunitetit INTOSAI. Sidoqoftë, kërkesat e Deklaratës së Lima-së nuk përmbushen vetëm me arritjen e pavarësisë nga ISA; kjo pavarësi duhet të bëhet pjesë e legjislacionit. Për këtë, duhet të ekzistojnë institucione të sigurisë ligjore të cilat funksionojnë si duhet, të cilat edhe mund të gjenden në demokraci bazuar në sundim të ligjit.

Sundimi i ligjit dhe demokracia janë parakushte thelbësore për një auditim qeveritar vërtet të pavarur si dhe paraqesin shtyllat mbi të cilat është krijuar Deklarata e Lima-së. Rregullat që janë pjesë e deklaratës janë të përjetshme dhe kanë vlerë thelbësore të cilat edhe kanë ruajtur aktualitetin e tyre që nga koha kur janë miratuar për herë të parë. Fakti se është vendosur për ri-botimin e Deklaratës pas më shumë 20 vitesh, me të vërtet dëshmon cilësinë dhe frymën largpamëse të autorëve të tyre.

Ne shprehim falënderimet tona Gazetës Ndërkombëtare të Auditimit Qeveritar për përpjekjen e tyre në publikimin e botimit të ri të Deklaratës së Lima-së, duke kuptuar rëndësinë e madhe e këtij dokumenti thelbësor që me të drejtë është “Magna Carta” e auditimit qeveritar. Tanimë e dimë që Deklarata e Lima-së vazhdon të përhapet edhe në të ardhmen. Përmbushja e idealeve të mëdha mbetet një detyrë e vazhdueshme për të gjithë ne.

Vjenë, në vjeshtë të vitit 1998

Dr Franz Fiedler

Sekretar i Përgjithshëm i INTOSAI-t

Deklarata e limës mbi udhëzimet për rregullat e auditimit

Parathënie

Kongresi i IX të i Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit (INTOSAI), në Lima:

- përdorimi i rregullt dhe efikas i fondeve publike, përbën një nga parakushtet thelbësore për trajtimin e duhur të financave publike dhe efektivitetit të vendimeve të autoriteteve përgjegjëse;
- për të arritur këtë objektiv, është e domosdoshme që secili vend të ketë një Institucion Suprem të Auditimit, pavarësia e të cilit të garantohet me ligj;
- këto institucione bëhen edhe më të nevojshme, pasi shteti ka zgjeruar aktivitetet e tij në sektorët social dhe ekonomikë, duke vepruar përtej kufijve të kornizës financiare tradicionale;
- objektivat specifike të auditimit, të tillë si përdorimi i duhur dhe efektiv i fondeve publike, zhvillimi i menaxhimit të shëndoshë financiar, ekzekutimi i duhur i aktiviteteve administrative dhe komunikimi i informacionit nëpërmjet publikimit të raporteve, tek autoritetet publike dhe publiku i gjerë, janë të nevojshme për stabilitetin dhe zhvillimin e shteteve në përputhje me qëllimet e Kombeve të Bashkuara;
- në kongreset e mëparshme të INTOSAI-t, kuvendet miratuan rezoluta, të cilat u aprovuan nga të gjitha vendet anëtare;

ZGJIDHJA

- Të publikohet dhe shpërndahet dokumenti me titull "Deklarata e Limës për Udhëzimet mbi Rregullat e Auditimit".

I. TË PËRGJITHSHME

Neni 1. Qëllimi i Auditimit

Auditimi është një koncept i natyrshëm në administrimin financiar publik, pasi krijon besim në menaxhimin e fondeve publike. Auditimi është komponent i domosdoshëm i një sistemi rregullator, i cili ka për qëllim të zbulojë devijimet nga standardet e pranuar dhe shkeljet e

parimeve të ligjshmërisë, efikasitetit, efektivitetit, ekonomisë si dhe të menaxhimit financiar. Ky sistem do të bënte të mundur ndërmarrjen e veprimeve korrigjuese në raste të veçanta, rritjen e përgjegjshmërisë, marrjen e kompensimit, si dhe parandalimin e shkeljeve të tilla.

Neni 2. Para-Auditimi dhe Post-Auditimi

1. Para-auditimi paraqet llojin e shqyrtimit të aktiviteteve administrative ose financiare; post-auditimi është auditimi pas faktit.
2. Para-auditimi efektiv është i domosdoshëm për menaxhimin e shëndoshë të fondeve publike që i janë besuar shtetit. Ai mund të kryhet nga një Institucion Suprem i Auditimit ose nga institucione të tjera të auditimit.
3. Procesi i para-auditimit është në gjendje të parandalojë dëmet para se të ndodhin, por ka disavantazhin se krijon volum të tepërt të punës dhe përgjegjësisë, sipas ligjit publik. Post-auditimi thekson përgjegjësit; dhe mund të çojë në kompensimin e dëmeve të shkaktuara, si dhe mund të parandalojë shkeljet e përsëritura.
4. Mundësia që një Institucion Suprem i Auditimit të kryej para-auditime, përcaktohet nga situata ligjore dhe kushtet dhe kërkesat e secilit vend. Post-auditimi është një detyrë e domosdoshme e çdo Institucioni Suprem të Auditimit pa marrë parasysh nëse kryen apo jo para-auditime.

Neni 3. Auditimi i brendshëm dhe i jashtëm

1. Shërbimet e auditimit të brendshëm themelohen në kuadër të departamenteve të qeverisë dhe institucioneve, ndërsa shërbimet e auditimit të jashtëm nuk janë pjesë e strukturës organizative të institucioneve të audituara. Institucionet Supreme të Auditimit ofrojnë shërbime auditimi të jashtme

2. Shërbimet e auditimit të brendshëm, janë domosdoshmërisht nën varësinë e departamentit brenda të cilit ato janë themeluar. Megjithatë, ata funksionojnë dhe organizohen në mënyrë të pavarur, brenda kornizës përkatëse kushtetuese.

3. Si auditorë të jashtëm, Institucionet Supreme të Auditimit, kanë për detyrë të shqyrtojnë efektivitetin e auditimit të brendshëm. Nëse auditimi i brendshëm është gjykuar efektiv, do të bëhen përpjekje, pa cenuar të drejtën e Institucionit Suprem të Auditimit, për të kryer një kontroll të përgjithshëm, për të arritur ndarjen më të përshtatshme të detyrave dhe bashkëpunimit mes Institucionit Suprem të Auditimit dhe auditimit të brendshëm.

Neni 4. Auditimi i ligjshmërisë, i rregullsisë dhe i performancës.

1. Detyra tradicionale e Institucioneve Supreme të Auditimit është, të kontrollojnë ligjshmërinë dhe rregullsinë e menaxhimit financiar dhe të kontabilitetit.

2. Përveç këtij lloji të auditimit, ka edhe një tjetër lloj auditimi po aq të rëndësishëm. Auditimi i performancës, i cili orientohet drejt shqyrtimit të performancës së ekonomisë, efikasitetit dhe efektivitetit të administratës publike. Auditimi i performancës nuk mbulon vetëm operacione të veçanta financiare, por një gamë të plotë të aktiviteteve të qeverisë duke përfshirë edhe sistemin organizativ edhe atë administrativ.

3. Objektivat e Institucioneve të Larta të Auditimit janë ligjshmëria, rregullsia ekonomikiteti, efikasiteti dhe efektiviteti i menaxhimit financiar, të cilët kanë rëndësi të barabartë. Megjithatë, çdo Institucion Suprem i Auditimit, i përcakton vetë prioritetet e tij sipas rasteve.

II. PAVARËSIA

Neni 5. Pavarësia e Institucioneve Supreme të Auditimit

1. Institucionet Supreme të Auditimit, mund ti kryejnë me objektivitet dhe në mënyrë efektive detyrat e tyre ,vetëm nëse ata janë të pavarur dhe të mbrojtur nga ndikimet e jashtme.

2. Edhe pse institucionet shtetërore nuk mund të jenë absolutisht të pavarur, duke qenë pjesë e shtetit si tërësi, Institucionet Supreme

të Auditimit duhet të gëzojnë pavarësi funksionale dhe organizative në zbatimin e detyrave të tyre.

3. Krijimi i Institucioneve Supreme të Auditimit dhe shkalla e nevojshme e pavarësisë së tyre, përcaktohet nga Kushtetuta; detajet mund të përcaktohen në legjislacionin përkatës. Pavarësia nga çdo ndërhyrje dhe mandati i auditimit të Institucioneve Supreme të Auditimit, garantohej nga Gjykata Supreme.

Neni 6. Pavarësia e anëtarëve dhe zyrtarëve të Institucioneve Supreme të Auditimit

1. Pavarësia e Institucioneve Supreme të Auditimit është e lidhur ngushtë me pavarësinë e anëtarëve të tij. Anëtarët janë persona që marrin vendime dhe janë përgjegjës për to ndaj palëve të treta, të cilët janë, organe kolegjiale ose drejtues të institucionit supreme të auditimit i organizuar në mënyrë monokratike.

2. Pavarësia e anëtarëve, garantohej nga Kushtetuta. Në veçanti, procedurat për largimin nga detyra përcaktohen në Kushtetutë dhe nuk mund të pengojnë pavarësinë e anëtarëve. Metoda e emërimit dhe shkarkimit të anëtarëve, varet nga struktura kushtetuese e çdo vendi.

3. Në karrierën e tyre profesionale, stafi i auditorëve nuk duhet të ndikohet nga organizatat e audituara dhe nuk duhet të jetë i varur nga organizata të tilla.

Neni 7. Pavarësia Financiare

1. Institucioneve Supreme të Auditimit, duhet tu sigurohen mjetet financiare të nevojshme për përmbushjen e detyrave të tyre.

2. Nëse është e nevojshme, Institucionet Supreme të Auditimit duhet të kenë të drejtë të aplikojnë direkt tek organet kompetente që vendosin për buxhet kombëtar.

3. Institucionet Supreme të Auditimit mund të përdorin fondet në dispozicion ashtu si e gjykojnë të arsyeshme.

III. MARRËDHËNIA ME PARLAMENTIN, QEVERINË DHE ADMINISTRATËN

Neni 8. Marrëdhënia me Parlamentin

Pavarësia e Institucioneve Supreme të Auditimit, e parashikuar në Kushtetutë dhe me ligj, garanton një shkallë të lartë të nismës dhe autonomisë edhe në rastet kur ky institucion vepron si agjent i Parlamentit ose kryen kontrole nën udhëzimet e tij. Marrëdhënia mes Institucionit Suprem të Auditimit dhe Parlamentit, përcaktohet në Kushtetutë, sipas kushteve dhe kërkesave të secilit vend.

Neni 9. Marrëdhënia me Qeverinë dhe Administratën

Institucionet Supreme të Auditimit, auditojnë aktivitetet e qeverisë, administratës dhe institucioneve të tjera vartëse. Megjithatë, kjo nuk do të thotë, se qeveria është e varur nga ky institucion. Qeveria është plotësisht përgjegjëse për veprimet dhe mosveprimet e saj dhe nuk mund të justifikohet duke iu referuar konstatimeve të auditimit. Vetëm në rast se gjetje të tilla janë dorëzuar si vendimeve ligjërish të vlefshme dhe në fuqi dhe nga mendime ekspertësh të Institucionit Suprem të Auditimit.

IV. KOMPETENCAT E INSTITUCIONEVE SUPREME TË AUDITIMIT

Neni 10. Kompetencat e Hetimit

1. Institucionet Supreme të Auditimit duhet të kenë qasje në të gjitha shënimet dhe dokumentet që lidhen me menaxhimin financiar dhe kanë të drejtë të kërkojnë, me gojë apo me shkrim, çdo informacion i cili konsiderohet i nevojshëm për punën e tij.
2. Për çdo auditim, vendoset nëse është më e përshtatshme që auditimi të kryhet në subjekt, apo në Institucionin Suprem të Auditimit.
3. Sipas Ligjit, ose nga vetë Institucioni Suprem i Auditimit (për raste individuale) caktohet një afat kohor për mbledhjen dhe paraqitjen pranë këtij institucioni të të gjithë informacionit, dokumentacionit dhe pasqyrave financiare të nevojshme.

Neni 11. Zbatimi i gjetjeve nga Institucioni Suprem i Auditimit

1. Entiteti i audituar duhet të komentojë mbi rezultatet e auditimit, brenda një periudhe kohore të vendosur me ligj, ose nga Institucioni Suprem i Auditimit, dhe duhet të paraqesë masat e marra si rezultat i gjetjeve të auditimit.

2. Nëse gjetjet e Institucionit Suprem të Auditimit nuk dorëzohen në formën e vendimeve ligjërish të vlefshme dhe të zbatueshme, Institucioni Suprem i Auditimit ka të drejtë t'i drejtohet autoritetit, i cili është përgjegjës për marrjen e masave të duhura, dhe të kërkojë nga pala llogaridhënëse të marrë përsipër përgjegjësinë.

Neni 12. Opinionet e ekspertëve dhe e drejta për tu konsultuar

1. Kur është e nevojshme, Institucionet Supreme të Auditimit mund të informojnë Parlamentin dhe administratën, në formë të mendimeve të ekspertëve, duke përfshirë komente mbi projektligjet dhe rregulla të tjera financiare. Autoritetet administrative duhet të bartin përgjegjësinë për pranimin ose refuzimin e mendimeve të ekspertëve; për më tepër kjo detyrë shtesë nuk duhet të parashikojë gjetjet e ardhshme të Institucionit Suprem të Auditimit dhe nuk duhet të ndërhyjë në efektivitetin e auditimit të saj.

2. Rregulloret për përshtatshmërinë dhe uniformitetin e procedurave të kontabilitetit miratohen vetëm pas marrëveshjes me Institucionin Suprem të Auditimit.

V. METODAT E AUDITIMIT, STAFI I AUDITIMIT, SHKËMBIMI I EKSPERIENCAVE

Neni 13. Metodatat e auditimit dhe procedurat

1. Institucionet Supreme të Auditimit, duhet të auditojnë në përputhje me programet e vetëpërcaktuara. Megjithatë, organet e caktuara publike, kanë të drejtë të bëjnë kërkesë për auditime.

2. Meqenëse një auditim rrallë mund të jetë gjithëpërfshirës, Institucionet Supreme të Auditimit, duhet të përdorin një qasje mostrimi. Mostrat përzgjidhen në bazë të një modeli të caktuar dhe duhet të jenë të mjaftueshme në numër për të bërë të mundur gjykimin e cilësisë dhe rregullsinë e menaxhimit financiar.

3. Metodatat e auditimit duhet gjithmonë të përshtaten me përparimin e shkencave dhe teknikave që ndërliken me menaxhimin financiar.

4. Institucionet Supreme të Auditimit duhet të përgatitin manuale të auditimit për të ndihmuar auditorët e tyre.

Neni 14. Stafi i auditimit

1. Anëtarët dhe stafi i Institucioneve Supreme të Auditimit, duhet të kenë kualifikimet dhe integritetin moral të nevojshëm për kryerjen e detyrave të tyre.
2. Në rekrutimin e personelit për Institucionet Supreme të Auditimit, kërkohen njohuri të përshtatshme mbi nivelin mesatar të njohurive dhe shkathtësive, si dhe kërkohet përvojë e duhur profesionale.
3. Vëmendje e veçantë i kushtohet përmirësimit të zhvillimit teorik, praktik dhe profesional të të gjithë anëtarëve dhe stafit të auditimit, përmes programeve të universitetit, të brendshme dhe ndërkombëtare. Zhvillimi duhet të inkurajohet me të gjitha mjetet e mundshme financiare dhe organizative. Zhvillimi profesional duhet të kalojë kornizën tradicionale të njohurive juridike, ekonomike dhe të kontabilitetit si dhe të përfshijë teknika të tjera të menaxhimit të biznesit, të tilla si përpunimi elektronik i të dhënave.
4. Për të siguruar një personel cilësor, pagat duhet të jenë konform me kërkesat e veçanta të punës
5. Këto institucione mund të kërkojnë ndihmën e ekspertëve nga jashtë, në rast nevojë.

Neni 15. Shkëmbimi i përvojave

1. Shkëmbimi ndërkombëtar i ideve dhe përvojave, në kuadër të Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit, është një mjet efektiv për të ndihmuar në përmbushjen e detyrave të këtyre institucioneve.
2. Ky qëllim, është bërë i ditur gjithmonë nga kongreset apo seminarët trajnuese të organizuar në bashkëpunim me Kombet e Bashkuara dhe institucione të tjera, nga grupet rajonale të punës dhe nga botimi i një reviste profesionale.
3. Është e nevojshme të zgjerohen dhe intensifikohen këto aktivitete. Gjithashtu është e rëndësishme, që të zhvillohet një terminologji uniforme të kontrollit bazuar në ligjin krahasues.

VI. RAPORTIMI

Neni 16. Raportimi në Parlament dhe për publikun e gjerë

1. Sipas Kushtetutës, Institucionet Supreme të Auditimit duhet të raportojnë gjetjet nga auditimet në Parlament, ose në një tjetër organ publik përgjegjës, në baza vjetore. Këto raporte publikohen. Kjo do të sigurojë shpërndarje dhe diskutim të gjerë, si dhe rritjen e mundësive për zbatimin e gjetjeve të Institucioneve Supreme të Auditimit.

2. Institucioni Suprem i Auditimit ka të drejtë të raportojë edhe gjatë vitit, mbi gjetje të rëndësishme nga auditimet.

3. Në përgjithësi, raporti vjetor duhet të mbulojë të gjitha aktivitetet e Institucionit Suprem të

Auditimit; vetëm në rastet kur çështjet janë të mbrojtura nga ligji, Institucioni Suprem i Auditimit duhet ti shqyrtojë me kujdes.

Neni 17. Metodat e Raportimit

1. Raportet duhet të paraqesin faktet dhe vlerësimin e tyre në mënyrë objektive, të qartë dhe me kufizimet e domosdoshme. Formulimi i raporteve duhet të jetë i saktë dhe i lehtë për t'u kuptuar.

2. Institucioni Suprem i Auditimit, duhet të marrë parasysh edhe mendimet e entiteteve të audituara, mbi gjetjet.

VII. KOMPETENCAT E AUDITIMIT TË INSTITUCIONEVE SUPREME TË AUDITIMIT

Neni 18. Baza kushtetuese e kompetencave të auditimit; auditimi i menaxhimit financiar publik

1. Kompetencat themelore të auditimit, përcaktohen në Kushtetutë; detajet mund të përcaktohen në legjislacion.

2. Kompetencat e auditimit të këtij institucioni, varen nga kushtet dhe kërkesat e secilit vend.

3. Të gjitha operacionet financiare publike, pavarësisht nëse dhe si ato janë pasqyruar në buxhetin kombëtar, do ti nënshtrohen

auditimit. Pjesët e menaxhimit financiar të përjashtuara nga buxheti kombëtar nuk do të rezultojnë në lirimin e këtyre pjesëve nga auditimi i Institucionit Suprem të Auditimit.

4. Institucionet Supreme të Auditimit, nëpërmjet auditimeve të tyre, duhet të promovojnë një klasifikim të buxhetit dhe sistemeve të kontabilitetit, të përcaktuar sa më qartë dhe thjeshtë.

Neni 19. Auditimi i autoriteteve publike dhe institucioneve të tjera jashtë vendit

Si parim i përgjithshëm, Institucionet Supreme të Auditimit, kanë të drejtë të auditojnë edhe autoritetet publike dhe institucionet e tjera të themeluara jashtë vendit. Gjatë auditimit, këto institucione duhet të marrin në konsideratë edhe kufizimet e parashikuara nga e drejta ndërkombëtare; atëherë kur është e justifikueshme këto kufizime do të tejkalohen me zhvillimin e drejtës ndërkombëtare.

Neni 20. Auditimi tatimor

1. Institucionet Supreme të Auditimit, kanë të drejtë të auditojnë mbledhjen e taksave dhe të shqyrtojnë dosjet individuale tatimore.

2. Auditimet tatimore janë kryesisht auditimi i ligjshmërisë dhe rregullsisë, megjithatë, në zbatim të ligjeve tatimore, Institucionet Supreme të Auditimit duhet të shqyrtojnë edhe sistemin dhe efikasitetin e mbledhjes së taksave, arritjen e objektivave të të hyrave dhe sipas rastit, të propozojnë përmirësime në organin legjislativ.

Neni 21 Kontratat publike dhe punët publike

1. Fondet e konsiderueshme të shpenzuara nga autoritetet publike në kontrata dhe punë publike, justifikojnë auditimin e fondeve të përdorura.

2. Prokurimi Publik është procedura më e përshtatshme për marrjen e ofertës më të favorshme në aspektin e çmimeve dhe të cilësisë. Institucionet Supreme të Auditimit duhet të përcaktojnë arsyet në rastet kur nuk zhvillohet procesi i tenderimit.

3. Gjatë auditimit të punëve publike, Institucionet e Auditimit duhet nxisin zhvillimin e standardeve të përshtatshme për rregullimin e administrimit të punëve të tilla.

4. Auditimet e punëve publike, mbulojnë jo vetëm rregullsinë e pagesave, por edhe efikasitetin e menaxhimit të strukturës dhe cilësinë e punës.

Neni 22 Auditimi i përpunimit të të dhënave elektronike

Fondet e konsiderueshme të shpenzuara në përpunimin e të dhënave elektronike, gjithashtu kërkojnë një auditim të kujdesshëm. Auditime të tilla do të bazohen në sistem dhe do të mbulojnë aspekte të tilla si planifikimi i kërkesave; përdorimi ekonomik i pajisjeve të përpunimit të të dhënave; përdorimi i stafit me eksperiencën e përshtatshme, parandalimi i keqpërdorimit dhe dobia e informacionit të dhënë.

Neni 23 Ndërmarrjet komerciale me pjesëmarrje publike

1. Zgjerimi i veprimtarive ekonomike të qeverisë shpesh rezulton në krijimin e ndërmarrjeve sipas ligjit privat. Këto ndërmarrje i nënshtrohen auditimit nga ana e Institucionit Suprem të Auditimit, në qoftë se Qeveria ka pjesëmarrje të konsiderueshme në to - veçanërisht kur kjo zotëron shumicën - ose ushtron një ndikim dominues.

2. Do të jetë më e përshtatshme, që për këto ndërmarrje të zhvillohet një post-auditim, i cili do të fokusohet në çështjet e ekonomisë, efikasitetit dhe efektivitetit.

3. Raportimi në Parlament dhe për publikun e gjerë, në lidhje me këto ndërmarrje do të bëhet në respekt të kufizimeve të nevojshme për mbrojtjen e sekreteve industriale dhe tregtare.

Neni 24 Auditimi i institucioneve të subvencionuara

1. Institucionet Supreme të Auditimit kanë të drejtë të auditojnë përdorimin e subvencioneve të dhëna nga fondet publike.

2. Kur subvencionet janë në vlera të mëdha, qoftë vetë ose në lidhje me të hyrat dhe kapitalin e organizatës që subvencionon, auditimi mund të përfshijë të gjithë menaxhimin financiar të institucionit të subvencionuar.

3. Keqpërdorimi i subvencioneve shpie në kërkesën për kthimin e parave.

Neni 25 Auditimi i organizatave ndërkombëtare dhe multinacionale

1. Organizatat ndërkombëtare dhe multinacionale, shpenzimet e të cilëve mbulohen nga kontributet e vendeve anëtare, i nënshtrohen auditimit të jashtëm, të pavarur.
2. Pavarësisht se këto auditime duhet të marrin parasysh nivelin e burimeve të përdorura dhe detyrat e këtyre organizatave, ata duhet të ndjekin parimet e auditimit ashtu si kryhen nga Institucionet Supreme të Auditimit në vendet anëtare.
3. Për të siguruar pavarësinë e auditimeve, anëtarët e grupit të auditimit të jashtëm emërohen kryesisht nga Institucionet Supreme të Auditimit.